Ч. 262 (13.460). Львів, пятниця 6. жовтня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакція і Адміністрація Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

АНАРХІЗАЦІЯ.

Волинь, 1. X. 1933.

Розуміємо сумні часи й настрої нашої упосліджені молоді. Розуміємо також, що саме повинно творитися в молодій души юнаків, які не бачать у селі рідної школи, втратили Просвіту, позбавлені спортового товариства, щоб побігати, покопати мяча чи гарно пройтися перед глядачами. Розуміємо врешті й тих, що хотіли би вільно працювати в легальних політичних організаціях, а на кожному кроці зустрічають перешкоди й неприємности.

Розуміємо навіть ріжні молодечі вибрики.

Проте деяких вчинків не можемо оправдати зі становища життевої доцільности й політичної користи для нашого народу.

До таких вчинків належать дуже часті тепер на Волині биття шиб у школах, псування пришляхових таблиць, нецензурні написи на оголошеннях і т. д.

Про якусь політичну доцільність цих вчинків годі говорити. І тим більше, що за це платимо занадто дорого: зміцненою щоденною вартою (по 10 і більше осіб), ріжними перешкода-

ми для культурних і господарських організацій, масовими арештами дуже часто невинних осіб, гальмуванням економічного й культурного розвою, зростом пасивности серед старшого покоління й анархізацією молоді та зростом провокації.

Одно зовсім очевидне: це відтягання молоді від конструктивної праці і вбивання молодих літ не на громадсько-будівничий вишкіл, а на повну бездіяльність у міжчасі та на анархізацію молодої душі.

В українського громадського й політичного діяча на Волині мусить зродитись таке питання: Чи це плянова акція якогось незнаного нам проводу, чи діло місцевих ватажків та їхніх заговів, себто — ще один рід отаманії?

Це питання насувається тому, що зпоза згаданої акції щораз ясніше виступають якісь тіни, щораз помітніші сліди чужих пальців. Оправдане побоювання, що занадто імпульсивна сільська молодь є лише знаряддям у невидимих руках, що має на меті довести сільський актив до добровільного стану ізоляції і бездіяльности в зачинених келіях.

Колиб навіть і не було того, то вивищування сільською молоддю таких ефектів, як биття шиб, над щоденною мозольною працею на полі громадського, економічного й політичного життя, є явищем шкідливим і небезпечним передовсім для нас.

Особливо сумне те, що поверховна, ефекціоністична акція сільської молоді під невидимим проводом створює дуже сприятливий грунт на Волині для самосіяння своїх власних Мотих та Барановських.

Батьки і громадські та політичні діячі Волині, здається, повинні би над цим питанням нашої молоді серіозно призадуматися, якщо вони вважають, що щось не все в порядку в нашому національному організмі та що не все закроєне на його користь.

Senex.

•

Від Ред.: Звертаємо на цю статтю нашого волинського кореспондента увагу всьому українському громадянству в Галичині. Ті сумні прояви в нашому житті які заобсервував д. Senex на Волині, поширені у нас в Галичині і тимсамим тема, порушена нашим кореспондентом, набирає ще більшої актуальности.

НА СХІДНІ ТЕМИ.

Боротьба за Пацифік.

(На маргінесі помилкових насвітлювань у нашій пресі.)

Події на Далекому Сході постійно створюють несподіванки навіть знавцям цього питання.

Конфлікт совітсько-японський, то загострюється й вибух війни здається тоді справою кількох годин, то злагіднюється, так ніби сторони навязали переговори. Читаємо про запевнення мирових настроїв з обох сторін під акомпаніямент зброєнь.

Знову алярми, погрози. Телеграми приносять відомости, що відносини совітсько-японські „несподівано“ увійшли у фазу гострого конфлікту. Після арешту кількох вищих совітських урядовців східно-китайської залізниці посипались протести совітських представництв у Манджурії і Японії. Чому такий ультимативний тон наслідком арешту кількох урядовців? Йде бо про східно-китайську залізницю, переговори про купівлю якої зірвані та є небезпека, що не будуть поновлені. Совітська сторона систематично усувається від співволодіння, чим відкидається потребу купівлі.

Але це тільки один з відтинків неминучого конфлікту над Пацифіком.

Це є відтинок японо-совітський. По зручнім опануванні Манджурії, Японія стоїть перед питанням ліквідації російського панування над Пацифіком.

Зелений Клин (властиво тільки надбережжа океану), заселений у 17 проц. українською людністю, яка нараховує там 315.203 мешканців українців (у деяких округах до 43 проц.) при 62 проц. росіян і 21 проц. інших народів та населенню 1.800.000, є тереном заінтересування Японії.

Наша преса щораз то більше уділяє місця цьому архи-важному питанню, лише статті на жаль далеко не завжди є на висоті правдивого освітлення цих справ. Не підлягає найменшому сумнівові, що події, які назрівають на Далекому Сході, мають важне значіння для нас. Одначе перебільшенням є думка, що: „ситуація створює спільність інтересів України та Японії і коли безпосередню співпрацю з Великою Україною унеможливлює для Японії віддаль, то ніщо не стоїть на перешкоді для Японії належно оцінити значіння й ролю Зеленої України у боротьбі з СРСР“, як пише в „Ділі“ п. П. М—т, (ч. 245 від 18. IX. ц. р.). Необосноване японофільство деяких кореспонденцій у нашій пресі тільки затуманює дійсний стан річей. (Японці є чистої води імперіялісти). Писання про „вільну Манджурію“, про те, що „японський уряд у переговорах між представниками Москви та Сіньцзіну (Манджурії) грає ролю тільки постороннього обсерватора“ („Діло“ з 25. VII. ц. р. п. М. Самійлович), є несеріозним. Кожний бо знає, що незалежність Манджурії є фарсою та що володарями Манджурії є японці, які теж провадили переговори з більшовиками про купівлю східно-китайської залізниці, прикриваючись фігурантами „делегатами манджурської держави“.

Таких інформацій про стан на Далекому Сході, на жаль в нашій пресі буває не мало. Прикрим є, що дуже часто вони походять від кореспондентів з Далекого Сходу, які під вражінням ладу, введеного японською владою на тлі безграничного бандитизму, що панував перед тим, попадають в необосноване японофільство.

Евентуальний збройний російсько-японський конфлікт, безперечно має велике значіння для України. Але не можна перебільшувати ролі Японії для нас. Сам факт збройного конфлікту дасть кольосальні можливости для України. Однак тепер смішно говорити про безпосередню співпрацю Японії з Україною, чи пак мріяти про створення нам державности на берегах Пацифіку японцями.

Взагалі питання Пацифіку важне для нас у своєму кольосальному розмірі, воно може поважно заабсорбувати СРСР.

У гру входять такі чинники як Америка, Японія, СРСР і Англія. Якби не те, давно японці легко опанували би Приморщину (Зелений Клин) без потреби „співпраці з Україною.“

Боротьба за Пацифік як комплекс кількох дрібніших питань є справою будучої переваги Азії над Европою. В боротьбі цій беруть участь сотні міліонів населення, бо там схрещуються життеві господарчі інтереси найбільших держав світу. Справа Пацифіку, — це справа ринків для Америки й Англії, — це справа сирівців, ринків і кольонізаційних теренів т. зн. розросту Японії. Значіння Пацифіку для Японії і бажання опанувати його (див. мою статтю „Діло“ 10. XII. 1929 ч. 373 „Японія і Пацифік“) не дає спокою військовим колам сучасної Японії. Помимо катастрофального стану японських фінансів зброєння не припиняються ні на хвилину і японці готуються до другої дії цього світового видовища.

Японія має дуже багато подібного до держави про яку говорять, що сонце в ній не заходить. Японців називають англійцями Азії, а Китай є в деякій мірі Індією для Японії. Тому в Англії, більше ніж де інде, зрозуміння японської експанзії. Якби не огляд на Америку та не страх перед загрозою для британських доміній, англьо-японське порозуміння істнувало би досі. Принесло воно колись для обох сторін великі користи. Англія допомогла Японії до побіди над Росією, але тим самим спинила побід-

ний російський марш в Азії, після чого певніше могла почуватися в Індії, Персії та Афганістані. Довший час англьо-японське порозуміння було підставою рівноваги сил в Азії. Зрештою і тепер, коли воно правно не істнує, його традиція, деколи, в практиці не перестає діяти. Але лише деколи, тоді коли англійцям цього треба.

Тимчасом порозуміння нема і кожний ризиковний крок Японії невідомо який дасть відгук по стороні В. Британії. Властивою другою дією над Пацифіком має бути проба сил поміж Японією та Америкою. СРСР не уявляє для Японії жадної небезпеки, а Приморщина не має тієї ціни що Філіпіни. Помимо своїх над- і підземних багатств ці терени не надаються під кольонізацію. Проби, які були переведені японською владою підчас окупації в 1920—21 рр. показали, що японці не хотять та не можуть там акліматизуватись з огляду на холодний клімат та неможливість культивовання рижу. Не хочемо тим сказати, що Приморщина не цікавить Японії, але головне її зацікавлення — Філіпіни. Острови ці, поверхні 300 тисяч кв. км. з населенням тільки 11 і пів міліонів, з мягким кліматом і врожайною землею, — це є ідеальні терени для японської кольонізації. Прегарно це розуміє власниця Філіпінів Америка. Боротьба за нові догідні кольонізаційні терени та за китайський ринок, це є життева конечність модерної Японії, яка має на перешкоді ворожу Америку. Зударення цих двох сил Пацифіку постійно зближується та поволі заслонює далекосхідній політичний горизонт. Роля В. Британії у цьому випадку буде ролею того язичка при вазі, який рішає про перевагу.

Скомплікована ситуація Японії може змусити її до обмеження своїх військових посунень тільки на території Манджурії, що в свою чергу може викликати військовий конфлікт зі Совітами. (Евентуальне цілковите перебрання в свої руки східно-китайської залізниці). Події ці є для нас важні і треба їх обєктивно освітлювати.

Л. Л.

„Технічні“ труднощі — чи брак здорового розуму?

Цілковите заломання своєї політичної і господарської системи називають більшовики „технічними“ труднощами. Як далеко зайшли ці „технічні“ труднощі, видно хіба досить виразно з цілого положення Радянського Союзу, яке мабуть можна порівнати з найстаршішими воєнними роками. Більшовицька преса переповнена новими вістками про так звані „технічні“ труднощі, які цілком перекреслили принаймні приблизне використання тих величезних інвестицій, які зроблено у виді фабрик та їх уладження за час останньої пятирічки.

Для підтвердження цього вистане навести кілька уривків із більшовицької преси (за „Кур. Поранним“). І так помимо того, що більшовики мають вже близько 6 і пів міліона нових вишколених робітників, які перейшли через окремі фахові школи та повинні би бути ентузіястами більшовицької господарки, то вони не то, що не захоплюються своїми апостолами, а їх робота у практиці виглядає зовсім інакше. Отже Оренбурська фабрика льокомотив і вагонів, яка може на місяць продукувати 30 льокомотив і 500 вагонів, здавала звідомлення, що вона виконує цілий плян в порядку, а тимчасом не виконала ні одної льокомотиви, ні одного вагона за цілий місяць. А в цій фабриці є 3.060 робітників, а з них поверх 900 комуністів („Правда“ з 23. IX. ц. р.).

Так само інші фабрики з цієї бранжі виконали ледви 24 прц. свого пляну. Відноситься це спеціяльно до фабрик залізничих шин („Економіческая Жизнь“ з 26. IX. ц. р.).

Так само промисл будівельних матеріялів цілком не дописав. Як каже „Економіческая Жизнь“ з 26. IX. ц. р.; ані одна республика не тільки не поліпшила в цьому напрямку своєї роботи, але противно її тільки погіршили. Всюди відчувається надмірний розвиток бюрократії, мандрівка робочих сил, брак кваліфікованих робітників, високі кошти продукції і лиха апровізація.

Фатальні відносини панують на залізницях. І так ремонту залізничих вагонів не переводять зовсім, а тільки значать попсовані вагони за добрі і відсилають назад. Поїзди стоять годинами перед замкненими семафорами і не можуть віхати на стацію, а то через нездарність служби. В останніх часах поїзди заїзджають на стацію без кондукторів і іншого помічного персоналу, бо ввійшло в правило, що вони з харчевими припасами вискакують з поїздів перед стаціями, спішать скорше до дому, а поїзди лишають без опіки. Начальники стацій зголошують з засади, що все у них в порядку, а тимчасом на ділі є дуже богато блудів і недомагань.

Справа з тракторами, це окрема ділянка для себе. Колгоспи і радгоспи мають тепер до 200.000 тракторів, а за останніх 8 місяців кожного дня вирсбляють коло 200 нових машин. Одначе їх зуживають дуже скоро, в найкращому випадку використовують на 50 прц., не роблять належного ремонту, а тому майже щороку треба трактори майже цілком відновляти. Часто зимують трактори в полі. („Ізвестія“ 26. IX. ц. р.).

Завдання радянського устрою, щоби людність нагнути до своїх плянів соціялізації не тільки невиконне, але проти нього є чимраз більший опір населення. Влада не тішиться ні крихіткою довіря навіть у комуністів. Вислідом цього є наприклад такий факт, що коли в деяких районах роздали колгоспникам телички на те, щоби вони собі виховали, згідно з заповіддю Сталіна по одній корові, то зараз-же їх порізали і поїли. Це мабуть для певности, бо не знати, що може з цим зробити радвлада завтра.

Чимраз більше з цього видно, що нема тут „технічних“ труднощів“, а просто є неможливо нагнути людей до ярма, якому бракує передовсім всякого здорового пляну і здорової думки.

З православного хаосу.

Богослуження в асисті поліції.

Митр. Денис відомий зі своєї мстивости та дрібничковости. Тож не диво, що почаївські демонстрації не тільки не зробили його уважнішим до українських домагань, але навпаки: ще більше його розлостили. З цього скористав володимирський протоєрей о. Романовський. Добре знаючи норовистого мстивого владику, він підсунув митрополитові постанову звільнити з володимирської катедри останнього українця, який ще там тримався — дяка п. Пашкевича. І сталося: 11. вересня в Почаїві прогуло „Геть москалів!“ 12. вересня митр. Денис відхорував свій блискучий ювилей, а вже 13. вересня він підписав наказ звільнити останнього українця з Володимира. Як не по коневі, то по оглоблях!

Та у Володимирі з цим так легко не погодилися. На вістку про репресії над українцями — тим більше, що замісць звільненого дяка парафіяни мусілиб надалі самі своїм коштом наймати диригента і тимсамим платити на клир новий податок — у місті загуло. На свято Воздвиження звичайно до Володимира збирається велика сила прочан з повіту. Отож на цей день мала вийти відозва до парафіян із закликом до пасивного спротиву, себто щоб не платили до церкви ніяких грошей, доки не буде забезпечено контролі над розходуванням церковних грошей. Цю відозву староство цензурувало і дозволило до друку дня 27. вересня в год. 8. рано.

У міжчасі горстка місцевих москалів — Самойлових, Зайцевих, Комаревичів — прочувши про такий рух серед українців, поважно занепокоїлася. Не даремнеж п. Комаревич має навіть судовий вирок за клевету: тож і тепер москалі своїм звичаєм почали боротьбу брехнею і провокацією. Прот. Романовський дав знати до староства, що українці нібито мають робити „наступ“ на катедру і силою відбиратимуть її від москалів. Глупота такої сплетні булаб очевидною, бож і тепер більшість парафіян у катедрі творять українці, як це найкраще знає сам о. Романовський, бо з українського хліба живе. Тому москалі пустили качку, що цей напад задумують... уніяти! І хоч у Володимирі нема ані одного уніятського священика, всеж таки зроблено фальшивий алярм, посіяно між населенням неспокій і навіть введено в блуд адміністрацію. В год. 10. рано в той-же день староство передовсім стягнуло свій дозвіл на друк відозви про парафіяльні непорядки і відозву ту сконфіскувало. Відділ мундурової поліції і хмара агентів обступили катедру, цвинтар і браму на диво всім прочанам. Серед загально-поденервованого настрою хтось з дітей ще кинув каштаном по бляті: це зробило враження стрілу, поліціянти кинулися на дзвіницю і пильно там чогось шукали... Ще й на другий день після тої авантури, коли приїхав з Праги проф. Січинський оглянути княжі памятки у Володимирі та вийшов на катедральну дзвіницю, його там замкнули й перетримали якийсь час нібито з наказу поліції.

Очевидно, всі незабаром зрозуміли, що чутка про якийсь напад на катедру була тільки провокацією. Тому найбільше всіх обурила негарна роля о. Романовського, який серед цілковитого спокою зібраної тисячки богомольців, без ніякого приводу закликав до катедри поліцію, навіть не перевіривши сплетні, яку пустили хитрі москалі. Виглядає так, що досить комусь нагадати про невдоволення серед українців — і о. Романовський не буде вже правити Служби Божої, доки не обставить себе поліцаями!

Тому в неділю 1. жовтня, в три дні після тих подій, до о. Романовського зявилася делеґація від парафіян-українців з протестом проти такого легкодушного вводження поліції до церкви і заявила, що спокій у Володимирі після таких московських провокацій настане лише тоді, коли українці здобудуть у катедрі повну рівноправність, а для цього: 1) зпоміж двох священиків катедри один мусить бути українець, бо багато парафіян залишилось зовсім без сповіди, щоби не йти до москалів і не слухати їхніх теревенів про нижчість української мови в церкві; 2) зпоміж двох дяків один мусить бути українець, а тимсамим п. Пашкевича треба залишити на місці; 3) **всі богослуження в катедрі мають відбуватися по черзі — раз мовою словянською, другий раз українською** для справедливого вдоволення і поєднання всіх вірних; 4) раз назавжди мусять **припинити проповіді з амвони на національно-політичні теми,** як це досі нераз бувало, коли священики, а навіть епископ, маючи перед собою сотні слухачів-українців, дозволяли собі проповідувати про збереження російського духа, про перевагу російської літератури або словянської мови, про приклад Пушкина (що скінчив самогубством) і т. д.

Делеґація заявила о. Романовському, що в разі, колиб церковна влада не виконала цих справедливих домагань українського населення, можна сподіватися, що верх у парафії візьмуть крайні елементи, а тоді без сумніву дійде до поважного заколоту. О. Романовський прирік негайно про все повідомити митр. Дениса.

В останній хвилині довідуємося, що цей піднесений настрій у Володимирі задумують використати „певні“ луцькі круги, які правдоподібно скликають на 8. жовтня своє віче коло катедри для агітації проти московських порядків у православній церкві. Та як видно з описаних тут подій, православне населення і само добре бачить ці непорядки та старається їх усунути; натомісць нехай би „певні“ особи не кокетували з москалями, закладаючи з ними спільні видавництва та ріжні „могили“ і тимсамим не підтримували московських верховодів у митрополії та у всьому нашому церк. житті. Аджеж відомо (див. „Слово“ з 17. IX.), що навіть від всенародніх почаївських демонстрацій до митр. Дениса ходили в трійку „певні“ посли (Тележинський, Бура і Гловацький) — нібито з резолюціями принагідного віча; одначе коли митрополит їх зовсім не прийняв, а еп. Олексій вичитав ще догану за бешкет, — то вони перепрошували і його і митрополита, як ті школярі, що напаскудили й самі себе соромляться...

Отже нарід многотисячними масами всюди протестує проти московської куратели над православною церквою, а пп. Тележинські та інші „певні“ одинцем і досі бігають до передпокоя митр. Дениса, бо може й звідти колись їм кинуть ще кусень ковбаси...

1. X. у Володимирі. **Мазепинець.**

—o—

Бельгійська преса про голод на Україні.

Бельгійська преса інформує далі досить живо про страшні відносини на Україні. Маємо перед собою чимало вирізків із бельгійських часописів, що передрукували відозви Комітету допомоги жертвам на Рад. Україні і справоздання очевидців, що вернулись звідтам. Є це такі щоденники: „Вальонський Край“, „Вечорі“, „Будучина Люксембурґу“, „До майбутнього“, „Провінція“, „Провінція Монс“, „Будучина Турнесу“, „Денник кантону Сіне“, „Провінція Намюр“ і тижневик „Люд“. Денник „Провінція“ що виходить у Монс, друкує низку довших статтей „Голод на Україні“ пера Єрдаля.

—o—

Стріча балканських королів.

ЛЬОНДОН, 4. 10. ПАТ. Льондонські політичні кола привязують велику вагу до стрічі, яка була вчора в часі подорожі короля Олександра до Туреччини між ним і болгарським королем Борисом у Варні. Оба королі мали довшу розмову в чотири очі. З огляду на відмову Болгарії приступити до грецько-турецького пакту, підписаного недавно в Анкарі, король Олександер мав запропонувати королеві болгарському, щоби Болгарія приступила до Малої Антанти. Король Борис висунув домагання деяких територіяльних концесій та запевнення кращого трактування македонців у Югославії.

—o—

По широкому світі.

— Австрійська рада міністрів має в найближчих днях оголосити декрет, що привертає назад в Австрії кару смерти.

— До Липська прибув літаком канцл. Гітлер, щоби виголосити промову на конгресі німецьких правників.

— Конґрес французької радикальної партії відбудеться в днях 5—8 ц. м., в салях касина Віші при участи прем. Даладіє і більшости міністрів.

— Анґлійська військова адміністрація розбудовує фортифікації на острові Мальті.

— В Льондоні відбулося при участи 60.000 осіб віче, на якому проф. Айнштайн виголосив промову в обороні жидів, виганяних з Німеччини.

— В гановерській дільниці відбувся минулої неділі „день німецького селянина“, на якому до 500 тисяч народу промовляв Гітлер.

— Тому, що кортези вирішили еспанському кабінетові заяву недовіря, премієр Лерру зложив президентові республики димісію кабінету.

— На основі австро-польських переговорів буде незабаром підписана нова торговельна [illegible] ва між обома державами.

Дебата в справі меншостей у Женеві.

АТАКИ НА НІМЕЧЧИНУ.

В шестій комісії Зібрання Ліги Націй почалася 3. ц. м. велика меншостева дебата, яку започаткував німецький делєгат *фон Келєр*. Він пригадав давніші німецькі предложення, що прямували до поширення меншостевих управнень і створення постійної меншостевої комісії, а потім перейшов до засадничого розгляду проблеми національностей, при чому намагався злучити справу меншостей зі справою границь, заявивши, що визначені мир. договорами границі погребали надії, що засаду самоозначення народів візьмуть під увагу. Келєр протестував проти вязання справи жидів зі справою меншостей. Жиди в Німеччині не є меншістю ані мовною ані національною і ніколи не домагалися, аби з ними поводитись як з меншістю. Йде тільки в Німеччині про проблему демографічну і суспільну, загострену по війні наслідком примандрування до Німеччини жидів зі Сходу. Проблема ця як зовсім специяльна мусить бути теж специяльно розвязана. Поступ на шляху розвинення охорони меншостей може бути осягнений трьома способами: 1) двостороннім договором між двома державами, що однаково зацікавлені в охороні меншостей; 2) ґенералізацією охорони меншостей; 3) розвиненням процедури охорони меншостей. Той останній шлях уважає Келєр за найлекший.

Після того промовляв делєгат Франції, сенатор *Берänже*, який піддав гострій критиці расові переслідування в Німеччині. Він обговорив скаргу Берпгайма в справі положення жидів на Горішньому Шлеську, підчеркуючи, що Рада Ліги, хоч не могла інтервенювати, одначе посередно стердила, що ціле нім. законодавство є суперечне з засадами меншостевих договорів.

Шверський міністр закордонних справ *Сандлер*, підчеркнувши парадоксальність ситуації, яка виявилась у звязку з петицією Берпгайма, вказав на конечність зробити вже раз справжній крок вперед у змислі ґенералізації охорони меншостей.

Опісля забрав голос представник Польщі, мін. *Рачинський*. Зміст його промови і поставлену зним резолюцію подали ми вже вчора.

Після замаху на канцлера Дольфуса.

ВІДЕНЬ, 4. 10. ПАТ. Дертіль, виконавець замаху на канцлера Дольфуса, переслуханий поліцією зізнав, що не мав наміру вбити канцлера, тільки хотів звернути увагу, що є одна людина, яка надається на становище канцлера. Назвища тієї особи Дертіль не хоче виявити. Ревізія, переведена у його приятелів, не дала вислідів.

ВІДЕНЬ, 4. 10. ПАТ. Соціял-демократична кореспонденція оголосила таку заяву: Твердження одного часопису, нібито виконавець замаху на канцлера Дольфуса є членом соціял-демократичного військового союзу, є зовсім фальшиве. Доходження ствердили, що Дертіль та його родина є активними членами націонал-соціялістичної партії.

ВІДЕНЬ, 4. 10. ПАТ. Канцлер Дольфус одержує зі всіх сторін краю та заграниці вияви симпатії й ґратуляції, що вийшов із замаху щасливо. До мешкання канцлера зголошується багато осіб з побажаннями. Вчора вечором відбулася перед палатою канцлера та його приватним мешканням велика маніфестація. Віцеканцлер Фей виголосив промову зазначуючи, що всі австрійські партії як один муж стоять при канцлері і підуть за ним до бою за незалежність Австрії. Чую заклики до пімсти і наглі суди, говорив віцеканцлер, однак ми не зійдемо до того низького рівня, на якім находяться наші противники.

БЕРЛІН, 4. 10. ПАТ. Німецький міністр закордонних справ Нойрат переслав австрійському канцлерові Дольфусові побажання з приводу щасливого уникнення смерти.

БЕРЛІН, 4. 10. ПАТ. У звязку зі замахом на канцлера Дольфуса націонал-соціялістична кореспонденція підкреслює, що партія осуджує того роду акти терору та що ніколи не послугувалася подібними методами політичної боротьби, а елементи, що не шанують цього принципу, безоглядно викидає зміж себе. Австрійський замах, каже комунікат, свідчить, що внутрішній розстрій в Австрії поступив уже так далеко, що злочинні елементи вважають теперішній момент відповідним до ділання.

„Берлінер Таґеблят“ повідомляє, що Дертіль в часі переслухання заявив, що до замаху приневолили його відносини, які панують в Австрії. Тому, що ніхто не відважився виступити проти системи насильством уряду Дольфуса, Дертіль рішився показати, хто може вивести маси з фальшивої дороги.

ЛЬОНДОН, 4. 10. ПАТ. Замах на канцлера Дольфуса викликав у Льондоні велике враження. Всі часописи у передовицях висловлюють радість, що замах не вдався та що енергія і чесність Дольфуса збереглися для Австрії, а це важне для всього світа. Вправді преса не кидає обвинувачення на гітлерівців як моральних винуватців, але всетаки робить подразнення, викликане гітлерівською пропаґандою, відповідальним за стріли Дертіля.

ПАРИЖ, 4. 10. ПАТ. Часописи обговорюючи атентат на канцл. Дольфуса підкреслюють, що атентатчик може бути не ділав на основі звичайного приказу, та нема сумніву, що гітлерівська пропаґанда й вічне підбурювання проти Дольфуса вложили йому зброю в руку. Преса однодушно висловлює думку, що наслідком замаху буде ще більший зріст симпатії, яку Дольфус вмів здобути в усьому світі.

Замах на президента Куби

ГАВАНА, 4. 10. ПАТ. Вчора попол. був спокій, хоч ситуація сильно напружена. Передвчора вечором впало кілька стрілів до самоходу, яким їхав президент Сан Мартін, але стріли хибили. Президент Сан Мартін заявив, що уряд відповідає за життя всіх увязнених офіцирів.

—o—

Конференції Бонкура.

ПАРИЖ, 4. 10. ПАТ. Поль Бонкур приїхав із Женеви до Парижа, щоби нарадитися з прем. Даладієром над справами закордонної політики та своєї діяльности в Женеві. Перед відїздом до Парижа розмовляв із міністром Беком, Норманом Дейвісом і міністром закордонних справ Литви. Міністри закордонних справ Малої Антанти вислухали вияснень, які їм дав французький делєґат у справі париських і женевських балачок, ствердивши однозгідність думок Франції та Малої Антанти на справу розброєння.

—o—

Просвітлюють Еріота.

ПАРИЖ, ПАТ. Стан здоровля Еріота дальше затривожуючий. Болі й горячка не уступають. Лікарі постановили просвітлити недужого. Щодня під адресою Еріота надходять сотки телеграм від визначних політиків із бажанням скорого видужання.

З церковних справ.

ОЛ. ЛОТОЦЬКИЙ КАНДИДАТОМ НА ПРАВОСЛАВНОГО ЕПИСКОПА ВОЛИНІ?

З Варшави повідомляють нас, що істнує намір висвятити на єпископа православної церкви на Волині проф. Ол. Лотоцького, б. міністра УНР, тепер директора Українського Інституту у Варшаві, який має скінчені богословські студії. На випадок висвячення став би проф. Ол. Лотоцький дієцезальним (правлячим) єпископом волинської епархії, а теперішній єпископ Полікарп залишився би вікарієм, з тим, що дістав би ще деякі права. Як нас інформують, проф. Лотоцький від пропонованої йому почести відмовляється.

ЧЕРНЕЧІ ОБІТИ О. ПРОТАСЕВИЧА.

Заповіджене на день 30. м. м. складання чернечих обітів протоєреєм Т. Протасевичем, про якого писали як про певного кандидата на прав. єпископа, не відбулося. Причина відложення того свята, як і його новий речинець, невідома.

ПОЖЕЖА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ НА ХОЛМЩИНІ.

В дні 22. м. м. з невиясненої причини згоріла православна церква в селі Василів, пов. Томашів, на Холмщині. Церква та була по війні замкнена і населення добивалося її отворення безуспішно. В справі пожежі ведуть слідство.

УКРАЇНЦІ! КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Навчання української мови в польських державних ґімназіях.

У відповідь на своє письмо у тій справі одержала Головна Управа „Рідної Школи“ з Кураторії ЛШО відповідь такого змісту:

„Кураторія Львівської Шкільної Округи виясняє, що навчання української мови у І. кл. польських ґімназій нового типу наступить у найближчому часі після того, як міністерство устійнить програму того предмету“. Підпис.

—o—

З орґанізаційного руху.

ПОСОЛЬСЬКІ ЗБОРИ В ТАРНАВЦІ.

Дня 24. 9. ц. р. відбулися в **Тарнавці**, сяніцького повіту справоздавчі збори посла д-ра В. Загайкевича. Вістка про приїзд українського посла стягнула людей не лише з Тарнавки, але й із ближчих та дальших сіл, як з Віслочка, Завоїв, Пулав, Волтошової та Рудівки. Зійшлись численно старші та молодь, мущини та жіноцтво. В основнім популярнім рефераті начеркнув посол д-р Загайкевич завдання української політики і української орґанізаційної праці, обнимаючи всі ділянки нашого громадянського життя; дальше звсував важніші справи соймові та змалював діяльність Української Парлям. Репрезентації. Наші лемки виказують надзвичайно сильне зацікавлення публичними справами та велику національну свідомість. З важніших справ, які порушено відтак у запитах до посла, слід згадати про справу накиненого лемківського букваря, якого села рішуче не хочуть і в якому добачують зовсім слушно політичну затію на відмежування Лемківщини від українського народу, його мови, культури та його змагань. Тому й запротестовано рішуче проти накинення того букваря та візвано У. П. Р. поробити всі заходи задля його скасування. Другою справою, на яку жалувались учасники, була справа утраквізації, а радше польонізації вселюдних шкіл в чисто українських селах, де нема зовсім польської дітвори, ані де не вношено деклярацій за введенням до шкіл польської викладової мови. Не зважаючи на ці фактичні дані, відбувається тут у школах в українській мові тільки наука релігії та української мови, а все інше в мові польській. Так є у школах в Тарнавці та Віслочку. Містерії цієї люди не можуть зрозуміти. — При цій нагоді варто згадати громаду Віслочок, яка має читальню „Просвіти“ і кооперативу, та якої характерність і національна свідомість може бути прикладом для інших громад Сяніччини.

—o—

Відповідь „Хліборобському Шляхові“.

(З листів до Редакції.)

У статті „Ще про галицьке москвофільство“ питає мене „Хліборобський Шлях“ (ч. 19), чи туманною думкою є його підкреслення, що галицьке москвофільство було „політичним, а не національним рухом“.

Відповідаю: Виклад п. „(—в—а)“ про „політично-історичні симпатії в наших москвофілів, себто українців, що орієнтувалися на Москву“, у 18. ч. „Х. Ш.“ є туманний. Ця туманність спричинена наводжуванням фактів з XV. ст., що не мають нічого спільного з нинішнім галицьким москвофільством, як також похибками автора в льоґічному повязанні поодиноких речень. Ось для прикладу: „Перші обяви галицького (й загалом українського) москвофільства сягають ще XV. ст., коли наші бояри втікали в Москву від релігійного й національного утиску. Тому українці західно-европейської культури, як Глинський, Хмельницький, Мазепа, — мимо своєї, так би мовити, московської політичної орієнтації, скоро розчаровуються в цьому й шукають виходу навіть із політичного союзу“. Крім того зовсім зле інтерпретує той-же автор „Згадку“ Маркіяна Шашкевича, „для якого — на думку „(—в—а)“ — Русь істнувала й у Новгороді, й на Волині й на Україні“. Ці похибки вказують, що автор статті „Питання галицького москвофільства“ не підходить своїм знанням до рівня освіти ґімназійного ученика.

Не можна розминатися з правдою. Те галицьке москвофільство, якого початки сягають половини XIX. ст., не було і не є виключно таким політичним рухом, як москвофільство серед інших слявянських народів, що шукали чи шукають політичного союзу в Росією, одначе зовсім не виріклються своєї народности. Галицьке москвофільство прямує і до національного обєднання галичан з росіянами, до чого воно отверто признається. Цей дійсний стан галицького москвофільства мусимо ми всі обєктивно признати, але при тім старатися нинішніх галицьких москвофілів завернути зі шляху денаціоналізації та приєднати їх для української національної ідеї.

Національним осмілюванням мотівацій галицького москвофільства повинні занятися всі українці, що стоять на становищі власних національних і державницьких змагань. Тому в такому ділі зовсім не на місці слова „Хліборобського Шляху“ в бік його партійних противників: „ви сектанти й партійники“, а ми „державники“ — еліта української нації. А втім люди чи можуть писаки з „Хліб. Шляху“ називати себе шумно „державниками“? Адже ще ніколи в історії людства не було такого випадку, щоби невіжі збудували державу.

М. Андрусяк.

Український Азев.

ЩО ПИСАЛА ПРО ТАЙНУ ВБИВСТВА Т. ГОЛУВКА „ФОССІШЕ ЦАЙТУНҐ."

В лютому ц. р. появилися у берлінській „Фоссіше Цтг." дві ширші замітки про справу вбивства посла Тадея Голувка. Тоді ті числа німецької газети були у Львові сконфісковані. Однак учора у Самборі *на явній судовій розправі* предсідник трибуналу відчитав повний текст обох тих заміток і таким робом вони стали загально відомі та доступні для преси. Зрештою, їх зміст був уже виявлений підчас переслухування радника Івахова, якого трибунал візвав заявитися щодо обвинувачень, які автор німецьких статтей кинув у сторону Івахова.

Текст статтей відчитано у польському перекладі. Тому передаємо їх у буквальному перекладі з польського тексту, точнісько так як це було на розправі. відчитано.

•

„Том VIII. стор. 1912. „Фоссіше Цайтунг", Берлін 10. лютого 1933. ч. 70. *„Революціонер чи шпіцель?" „Вбивство приятеля Пілсудського Голувка". Звідомлення „Фоссіше Цайтунг".*

„Серед численних актів терору, які трапилися у східних польських провінціях, заселених українцями, вбивство Голувка в серпні 1931. року викликало найбільше зацікавлення, тому, що вбитий був не лише одним із найчільніших провідників партії Пілсудського, але також мужем довіри польського маршала для справ східної політики. Його вважали рішучим визнавцем курсу примирення супроти національних меншин, зокрема щодо українців. Смертельний удар був проти нього виміряний саме тоді, коли він нев'язав нові переговори з ріжними політиками Східної Галичини. Це безперечно цікаве політичне вбивство показалося гідне призадуми у звязку з повищим фактом: ще більше вражало, що така метка в інших випадках політична поліція не могла викрити винуватців. В іншім замаховім процесі візнав остаточно один молодий українець, що він брав участь у вбистві Голувка. Однак поки він встиг дати ближчі пояснення — вже повісили його. Хто підбурював і кермував цілою групою, яка виконала напад на Голувка, це осталось у темряві. Тепер з українського боку розлягаються твердження — які на випадок їх потвердження — викличуть сензаційний зворот у тій цілій темній афері. Дальше кажеться, як про річ доказану, що тими, які доконали того вчинку були члени тайної української революційної збройної організації УВО. Одначе одночасно дається доказ на те, що в тому часі, — це тревало довше як рік — один польський полі-

ційний шпигун (шпіцель) був керманичем організації! А що предложення подробиць зогляду на польську цензуру було би дуже важкою річю, мають тепер перевірити цілий матеріял, який вголом має бути предложений у соймі.

Такого вияснення вбивства Голувка не можна вже просто заперечити. Відповідальні чинники ПП (державної поліції) зовсім не потребують. Вони самі безперечно не знали про ролю поліційного аґента, який одночасно був найактивнішим керманичем революційної терористичної організації краю і як такий крім убивства Голувка має на совісти ще яких 12 інших актів насильства: напади на почтові вози, державні будинки, на поліціянтів у Дрогобичі, Бориславі й Трускавці, напад на Східні Торги у Львові та інші т. п. вчинки. Від початку м. р. та людина, яка вела ту небезпечну гру, сидить у слідчій вязниці. Була та одиниця так обережна чи радше необережна, що взаємничила лиш одного високого урядовця львівського воєвідства, який знову у міжчасі майже одночасно був позбавлений й усунений з активної служби. Колиж той, що давав йому доручення, лиш раз випадково був на службі, вже шпигунові не доставало охорони від сторони поліції. Його схопили з приводу участи в убивстві одного поліційного комісара. Та подія пригадує у подробицях також по- вре тло кровавих наслідків славної афери Азева зі старої передвоєнної Росії.

Там відомий поліційний шпигун Азев, як керманич соціялістичної революційної, терористичної групи, вкінці зорганізував убивство міністра внутрішніх справ Плеве тому, що змусила його до того подвійна роля для збереження свого становища революціонера й поліційнята. Чи його наслідник, польсько-український революціонер відігравав також таку саму подвійну ролю? Його земляки, які відкрили його діяльність є іншої думки, вказуючи на те, що всі ті інші акти насильства, які він орґанізував, на всякий випадок вели до розбиття і гноблення українських орґанізацій. З того міркують, що ініціятива була не у нього самого, але у його приказодавця з львівського відділу безпеки. Той урядовець був особистим ворогом Голувка, який ще на кілька тижнів перед своєю смертю на одній конференції правлячої партії мав проти нього гостро виступати й хотів його усунути з його становища. Чи докази українців будуть достаточними для таких далекойдучих скарг, це може виказати лише безоглядне урядове слідство".

Т. VIII. ст. 1918 „Фосіше Цтг" 21. II. 1933 ч. 88 **„Чи вбивники Голувка зловлені?"** Від власного кореспондента з Варшави. Замітка „Ф. Ц.", оперта на даних, отриманих з українського боку, в справі вбивства керманича східної політики, викликала велике враження в польських офіціяльних колах. Варшавську пресу вже цензура щодо передруку того матеріялу, але багато великих провінціональних часописів могло детально ним зацікавитися. Один такий часопис питається про назвисько керманича нелегальної української террористичної організації, який одночасно працює як поліційний конфідент та про назвисько його здогадного шефа з львівського воєвідства. Ті призвища були в міжчасі замішані до інших подробиць і про них сказано урядуючому нині слідчому судді. Український террорист, якого жде карне слідство, зветься Роман Барановський а його здогадний приказодавець це заступник керманича львівського виділу безпеки радник Івахів. Чи й коли дійде до явної судової розправи у справі таємничого випадку, цього ще не устійнено".

Розправа за вбивство Голувка.

Дванацятий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

СТАНОВИЩЕ „СУРМИ".

По думці рішення трибуналу відчитали додатково низку дальших актів, які запропонував прокуратор. Першим таким актом є **стаття із „Сурми" „Хто був Голувко"**. У тій статті кажеться про Голувка як про політика нещирого, хитрого і фальшивого, що хотів „бити українців українськими руками". Автор тої статті покликується м. і. на „Слово Польське", яке вказує як на заповіт Голувка — зутраквізування всіх найважніших ділянок організованого українського життя. Голувко змагав до усунення української проблеми з міжнародного форуму та зведення її до рівня внутрішньої справи Польщі. Всетаки, не вважаючи на ворожий підхід „Сурми" до політичної діяльности Голувка, нема в „Сурмі" ні згадки, що авторами трускавецького вбивства були члени УВО.

ЗВІДКИ ПЛАТИЛИ БАРАНОВСЬКОМУ.

З відчитаних записок ком. Чеховського довідуємося, що Барановський був „на етаті" диспозиційного фонду городського староства, звідки діставав щомісячно 200—250 зол. Однак окремо отримував Барановський гроші чи то на доручення виділу безпеки воєвідства, чи титулом „нагород" за поодинокі „заслуги", як нпр. 1500 зол. за видачу Коссака.

СТУДІЇ II. ВІДДІЛУ.

З одного акту чуємо, що після вбивства Голувка II. Відділ Гол. Штабу збирав дбайливо всі російські, українські і німецькі пресові голоси про справу того вбивства. З порівнання всіх тих голосів II. Відділ старався перевірити настрої у ріжних колах, так чи інакше зацікавлених справою трускавецького вбивства, та евент. дійти до висновків, які лягли б у підставу слідства.

М-СТВО ВНУТР. СПРАВ ПРО ЗАКОРДОННИЙ ЦЕНТР ОУН.

В одному акті м-ства внутрішніх справ кажеться про заходи комуністів мати своїх людей у самому центрі УВО (ОУН) за кордоном. У цих записках згадується про такі імена: **Сціборського**, „якого українська еміграція вважає більшовицьким агентом", **Юрія Студинського**, „сина відомого радянофіла — професора", **Стасіва**, видаленого з меж Франції за звязки з комуністами, та **Ілька Борщака**, б. співробітника одного більшовицького тижневика у Парижі. Ті люди — каже акт м-ства — були співробітниками органу полк. Коновальця „Незалежність", — з чого м-ство внутр. справ доходить до висновку, що вони мали вплив на закорд. центр УВО (ОУН)

Дальше предсідник читає:

ДЕКАЛЬОҐ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТА.

Я дух одвічної стихії, що зберіг Тебе від татарської потопи і поставив на грані двох світів творити нове життя.

1) Здобудеш Українську Державу або згинеш у боротьбі за неї.

2) Не дозволиш нікому плямити нашої слави і чести.

3) Памятай про великі дні наших визвольних змагань.

4) Будь гордий з того, що Ти є спадкоємцем боротьби за славу Володимирового тризуба.

5) Пімстиш смерть великих лицарів.

6) Про справу не говори з тим, з ким можна, але з тим, з ким треба.

7) Не завагайся сповнити найбільшого злочину, коли того буде вимагати добро справи.

8) Ненавистю і підступом прийматимеш ворогів Твоєї Нації.

9) Ні просьби, ні тортури, ні смерть не приневолять Тебе зрадити тайни.

10) Змагатимеш до поширення простору, богатства, слави України шляхом поневолення чужинців.

ЗВІДКИ МОТИКА ДОВІДАВСЯ ПРО ПРИЇЗД ГОЛУВКА?

Мотика, як відомо, боронився тим, що про побут Т. Гололувка у Трускавці довідався з місцевої польської преси або з лист лікуванців. У звязку з тою обороною влада зібрала всі числа всіх польських газет з терену Дрогобиччини („Ехо Дрогобицького Басейну", „Здруй (Живець) Трускавця") та всі листи лікуванців з літнього сезону 1931. Перед убивством Голувка ніде не було згадки про призвище Голувка. „Ехо" принесло вістку в числі, яке дісталося до рук читачів, але згодом. Предсідник трибуналу жадає від Мотики заяви, чи підтримує свою оборону. Мотика підтримує її, але не може вказати конкретно, який це польський часопис став джерелом його інформацій.

На цьому зачинено доказовий судовий провід, після чого трибунал пішов на нараду для виготовлення питань для лави присяглих.

Після перерви **прокуратор** ще коротко підтримує акт обвинувачення щодо оформулованих у ньому закидів, домагаючись, щоби питання для лави присяглих були оперті на засаді „вбивства насадничого".

(У § 135 ст. 3 карного закону з 27. V. 1852 у виданні Йосифа Вілльома, Львів 1921, находимо таку дефініцію „насадничого вбивства": „Насадниче вбивство („мордерство"), до якого когось найняли або в якийсь інший спосіб через третю особу спонукали").

Д-р Шухевич противиться і зголошує внесок, щоби в такому випадку перервати розправу і відіслати акти справи назад до слідчого судді, тому, що хід судової розправи не виказав у найменшій мірі, що тут мало місце „насадниче мордерство".

Д-р Кміцикевич і **д-р Кройцнавер** прилучуються до спротиву д-ра Шухевича.

Після наради **трибунал не взяв під уваги спротиву оборони щодо кваліфікації злочину.**

Питання до лави присяжних.

I. Питання головне:

Чи обвинувачений **Олександер Буній,** син Василя і Марії, літ 20, рел. гр.-кат., нежонатий, нар. у Надвірній, останньо замешкалий у Львові, **винен** є у тому, що в серпні 1931 у Трускавці пов. Дрогобич, у замірі позбавити життя посла на сойм Тадея Голувка, **звернув за посередництвом Миколи Мотики увагу виконавців убивства** Тадея Голувка на факт побуту цього останнього в Трускавці у пенсіоні СС. Служебниць; дальше (чи винен, що) з тим самим наміром дав Василеві Біласові відомости про спосіб життя Тадея Голувка та про розклад помешкання Т. Голувка, що вкінці з тим самим наміром позбавити життя Т. Голувка, запевнивши винуватцям свою поміч, вказав в дні 29. серпня 1931 Василеві Біласові відповідну до вбивства пору, наслідком чого в тім самім дні Василь Білас і Дмитро Данилишин, спонукані Організацією Українських Націоналістів, — зумисне позбавити життя Тадея Голувка, отже **через пораду уладив злочинне діло та зумисне виконав його,** а крім того, не приложивши безпосередньо рук до виконання вбивства та не співділаючи активно, в інший дальший спосіб **помагав до виконання того насадничого вбивства** і приложив руку до певнішого виконання його.

II. Головне питання:

Чи обвинувачений **Олександер Буній** винен є в тому, що в останніх роках до кінця листопада 1932, на терені Східної Галичини („Малопольскі") та зокрема на терені львівського воєвідства, **через участь у тайній організації ОУН,** що приготовляла збройне повстання проти Польщі в ціли відірвання від неї південно-східних земель і створення з них самостійної української держави через організаційну і пропагандивну діяльність, збирання зброї і виконування саботажу та насильства — **ввійшов в порозуміння з іншими особами, щоби відірвати від польської держави частини її території, отже в цілях державного злочину.**

III. Головне питання:

Чи обв. **Микола Мотика,** син Теодора і Розалії, нар. 18. XII. 1912 у Трускавці, там же замешкалий, нежонатий, абсольвент VIII. гімн. кл., гр.-кат., **винен** є в тому, що в серпні 1931 у Трускавці, як член Організації Українських Націоналістів, у замірі позбавити життя посла на сойм Тадея Голувка, **звернув увагу виконавців убивства Т. Голувка на факт побуту і місця замешкання Т. Голувка** у Трускавці **через повторення Василеві Біласові отриманої від обв. Олександра Бунія вістки** про замешкання Т. Голувка у пенсіоні СС. Служебниць у Трускавці — у наслідку чого 29. VIII. 1931 Василь Білас і Дмитро Данилишин, спонукані Організацією Українських Націоналістів, **зумисне позбавили життя Тадея Голувка,** — отже не приклавши безпосередньо рук до виконання вбивства ані не співділаючи активно, — **через пораду і поуку злочинне діло уладив,** зумисне його викликав і до виконання та певнішого переведення в діло того насадничого вбивства Т. Голувка причинився?

IV. Головне питання.

Чи обв. **Роман Барановський,** син Володимира і Мальвіни, літ 29, нар. у селі Цинява, колом. повіту, греко-кат., жонатий, б. студент II. р. політехн., **винен** є в тому, що в половині 1931 року, у львівському воєвідстві, довідавшися від команданта дрогобицького району ОУН Михайла Гнатова, що той останній задумує перевести для цілей ОУН вбивство, вказаного ОУН, дав Михайлові Гнатову автоматичний пістолет Ф. Н. ч. 99726 кал. 7.65, наслідком чого 29. 8. 1931 у Трускавці Василь Білас і Дмитро Данилишин, спонукані через ОУН, при помочі того самого пістолету зумисне позбавили життя вказаного їм через ту організацію посла Тадея Голувка, — отже не приклавши безпосередньо рук до виконання вбивства, ані не співділаючи активно, через зумисну передачу засобів допомагав до виконання того насадничого вбивства Т. Голувка та причинився до його певнішого виконання.

V. Головне питання.

Чи обв. **Роман Барановський....** винен є в тому, що в ост. роках... (і т. д. як питання II).

ВНЕСОК ОБОРОНЦЯ БАРАНОВСЬКОГО.

Д-р Кройцнавер зголошує внесок на поставлення двох **евент. питань:** 1) „Чи винен є Ром. Барановський, що в листопаді 1931, отримавши револьвер сист. бровнінг 6.75 ч. 109603, який на його думку міг бути вжитий до вбивства Голувка, — позбувся його 9. XI. 1931, продавши фірмі Купчинського у Львові, через що усунув предмет, який слідчій владі, що шукала вбивника пок. Голувка, міг послужити безумовно до виявлення винуватців?"

На випадок потвердження головного: 2) „Чи обв., достарчивши револьвера в першій половині 1931 за посередництвом Романа Криська Михайлові Гнатову, яким у наслідку був убитий Т. Голувко, — зробив це без свідомости тих наслідків свого вчинку.

Прокуратор противиться.

Трибунал відкинув внесок на поставлення першого додаткового питання, тому, що справи продажі револьвера не обіймає акт обвинувачення і та справа може бути предметом окремої судової розправи. Друге евент. питання — відкинув тому, що воно не має формального узасаднення.

Промова прокуратора.

Вбивство Голувка було ударом для рідні вбитого, його приятелів і однодумців, польської держави та ідеї польсько-українського зближення. Вбивство було доконане з особливим звірством: з 6-ти куль 5 було смертельних, а 6-та куля ще розтріскала щоку. Вбивство потрясло всіми поляками без огляду на їх політ. переконання. Слідство ствердило понад усякий сумнів, що безпосередніми виконавцями були Василь Білас і Дмитро Данилишин, а співвинуватцями були нинішні обвинувачені.

Дальше прокуратор займається цілями ОУН та засобами, яких ОУН до тих цілей вживає. Щирше зупиняється на реорганізації УВО і ОУН, що полягала на обєднанню обох тих організацій: ОУН „проковтнула" УВО. 5-ка це найнижча організаційна комірка. Головна ціль — відірвання українських етнографічних земель від Польщі покривається в ОУН з цілю підривати постійно престіж польської держави та постійно підсилювати польсько-українську ворожнечу. Робиться це в імя гасла „Чим гірше, тим ліпше" та провокування польської влади до репресій супроти українського народу. Підставою освідомлення членів гуртків ОУН є „10 заповідей українського націоналіста", які частинно прокуратор ще раз пригадує. В освідомлюванню членів гуртків ОУН порушується всі актуальні справи, як напр. навіть господарські. На зборах трускавецького гуртка була порушувана також політ. справа польсько-українських переговорів, при чому Мотика відчитував обіжник полк. Коновальця, що треба всіми способами протиділати польсько-українському порозумінню. І в тому звязку паде вперше прізвище Голувка. В обіжнику ОУН кажеться, що українські посли переговорюють з „катами" українського народу. Таким робом Голувко виростає у свідомости членів гуртка як „кат". У світлі тих фактів є зрозумілим вислів Бунія, що „треба щось з тим польським послом зробити". Авторство вбивства є цілком ясне: зробила його ОУН і нема тут місця для ніякої іншої концепції. Не має значіння заява Коновальця про перерву акції саботажної, бо в тому самому часі трапився цілий ряд саботажів у Дрогобиччині, і не має теж значіння вислів Сушка, що він є заскочений тим убивством. Усе це є лише тактичними ходами. В некрольогу Біласа і Данилишина у „Сурмі" сказано виразно, що вони виконали були „також інші" доручення ОУН. Гнатів видав наказ убити Голувка в імені ОУН, а перед видачею наказу казав достарчити собі таких інформацій про Голувка, які з погляду ОУН убивство Голувка морально оправдували б.

Прокуратор переповідає подробиці вбивства підкреслюючи, що ніхто інший, лише Буній згасив того вечора світло на коридорі пансіону.

Мозолчиве слідство судді Скуржинського устійнило черговість посідачів обох револьверів, якими вбито Голувка, від 1924—1931 року. Стверджено понад усякий сумнів, що оба револьвери перейшли крізь руки Барановського, Гнатова і Біласа.

Обороні Бунія, що він не знав, що його інформації, які давав про Голувка, мають стати підставою вбивства, — прокуратор не вірить, бо цьому, каже, перечить ціла атмосфера трускавецького гуртка ОУН. Мотика боронить ся, висуваючи момент випадкової зустрічі в газеті імени Голувка. З газети він того довідатись не поміг, а будучи вихованцем членів гуртка, не повторив вістки Бунія як нісенітниці, лише як важливу для гуртка вістку.

Наприкінці займається особою Барановського. До прокуратора доходили погляди, що може краще було залишити поза цим процесом особу Барановського, щоби не признаватися що з послуг такої одиниці власти так довго користали. Прок. впевняє, що це казало б зробити почуття відповідальности перед історією. Співпрацю поліц. чиновників з Барановським уважає промовець „помилкою одиниць" та жаль, що досі деякі ці „одиниці" не змінили своєї думки на вартість своєї співпраці з Бар., однак рішуче виправдує їх, що вони — мовляв — нічого не знали про подвійну гру Барановського.

Прокуратор з черги займається взаєминами Гнатова і Барановського. Гнатів ішов безоглядно на террор. Коли пляни Гнатова мали бути заапробовані Гнатевичем, а Барановський звернув Гнатову увагу, що Гнатевич не дасть грошей, Гнатів заявив — „я зроблю це без грошей". А коли Бар. довідується, що Гнатів не має зброї — дає йому револьвер... Прок. вичисляє довгу черґу актів революційної діяльности Барановського. Термін „провокація" є вигідний нині для оборони Барановського. Але Барановському вірив Коссак, Барановського боронить „Розбудова Нації". Ще з вязниці Бар. пише до жінки, хай довідається, де є Гнатів, коли був останній раз у Львові, бо він, Барановський, „не може довше чекати". Бар. боронив організацію і жадав, щоби вона його боронила. Не боявся деконспірації, ходючи з Чеховським по ресторанах, бо знав, що його місія у поліції є відома проводові ОУН. На лаві обвинувачених сидить член ОУН, який працював у поліції з доручення ОУН. Він був конфідентом і брав гроші від поліції, але був цілий час на службі ОУН. Хотів, мовляв, зреабілітуватися в очах польської влади, але чи не було інших способів, інших доріг зреабілітуватися, зірвати з революц. діяльністю через перехід до праці громадської, — лише поліційно-конфідентська служба?! Так не було, бо так хотіла і казала йому робити револ. організація. Коссака видав, бо жадав від нього доказів діяльности конфідента Ґалляс. Але Чеховського цілковито опанував...

(Година 4-а пополудні — прокуратор промовляє дальше).

НОВИНКИ

— **З Українського Лікарського Товариства.** В суботу 7. ц. м. в год. 19. відбудеться в домівці Товариства при вул. Чарнецького ч. 26 реферат д-ра М. Дзеровича: „Цікаві казуїстичні випадки". 466

— **Арештування.** Дня 29. вересня ц. р. арештовано у Верхівцях, повіт Копичинці парубків: 1) Петра Підгородецького, 2) Петра Кульчицького, 3) Івана Городиського і 4) Стевана Шавля та відставлено їх до слідчої вязниці в Чорткові. Оборону арештованих обняв адвокат д-р Вол. Електорович в Чорткові.

— **Львівська хроніка.** Наслідком дефекту в турбіні міської електрівні на Персенківці у вівторок вечором забракло в цілому місті електричного світла. — При вул. Тарновського повісився 24-літній студент медицини Едвард Петрусевич, тому що не допустили його до іспиту. — На Клепарові впала зі сходів першого поверху 43-літна Анастазія Бархова і вбилася на місці. — В парку Кілінського отроїлася якась жінка, около 25-літна, невідомого назвища. — При вул. Львівських Дітей 12. поперетинав собі жили 22-літній Чеслав Шульц, тому що не міг найти праці.

— **Краєва хроніка.** В Кособудах пов. Любачів парубок Андрій Гураль убив Йосифа Смагару, посварившися з ним через дівчину. — В часі нічної забави в людовім домі у Кривчичах під Львовом Мих. Войнаровський пробив ножем Йосифа Гроня. — Підчас тренінгу боксерського клюбу в Бидгощі 18-літній електромонтер Зигм. Говінський дістав від свого тренера такий сильний удар у груди, що впав на землю трупом.

— **Ріжні вістки.** На японських водах напроти
порту Кумамото затонув пасажирський кора-
бель, причому згинуло 100 осіб. — Південну Ка-
ліфорнію навістив землетрус. — Вулькан Мера-
пі на Джаві вибухає з великою силою, причому
від лави горять ліси.

— **Хто знає?** адреси таких осіб, що в 1920—
1923 рр. перебували в Чехословаччині, розшу-
кує Музей Визвольної Боротьби України для
доручення листів: інж. Петро Попович, Діонізій
Король, Нестор Король, Олекса Бойків, Дмитро
Блавацький, Ярослав Рибак, Теофіль Томорук,
Іван Лемішка, Петро Голинський, Омелян Ба-
чинський, Віктор Пристяківський, В. Норд, Ма-
твій Намявський, Лесь Рудий, Семен Новаків-
ський, Микола Лаврук, Ілько Костирич, Евген
Олексій, Сократ Іваницький, Олекса Черкав-
ський, Никифор Гірняк, Мих. Хроновят, Свер-
гун Гринько, Ліпа Войтович, Омелян Лисняк,
Ярослав Когут, Адам Бачинський, Іван Тор-
ський. Адреса Музею Визвольної Боротьби У-
країни: Ukrainske Museum, Praha—Zižkov, Kar-
lova 14 Czechoslowakia.

—o—

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ *„ГОТІВКА“, коме-
дія на 3 дії Ебермаєра і Камерльорп.*

Комедія на найактуальнішу, найбільше пе-
кучу тему: грошей, позички, кризи та таких фі-
нансових операцій, що дозволили би людині жи-
ти не тільки по людському, але з гомаром, шам-
панським і чорною кавою. Одна з найбільших
сензацій для сучасної людини це стати багатим
в одну мить несподівано. Які перспективи, які
мрії і які небезпеки! На вид великої скількости
грошей, що мали ось-ось пропасти безслідно,
одна пані з авдиторії сказала до другої: „Як
можна так хвилювати людей“!

Зрештою вся песа — легка, безпретенсіо-
нальна забавка. Один із авторів має легку руку
віх фільмових сценаріїв. Глядачі хвилювалися
з думкою про свої фінансові операції і сміялись
з чужих клопотів. Три головні ролі належали до
претарної трійки пп. Махальського, Красновець-
кого і Нічевської. *м. р.*

Відозви й комунікати.

ЖЕРТВУЙТЕ НА УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ!

Т-во „Музей Визвольної Боротьби України“, що
іствує у Празі з січня 1925 на підставі затвердженого
чехословацькою владою статуту, з усіма правами юри-
дичної особи, зорганізувало й удержує Музей визв. бо-
ротьби України. Музей зібрав уже таку величезну кіль-
кість незвичайно цінних матеріялів, документів і най-
ріжнородніших інших памяток політичного, дипльома-
тичного, військового, загально-культурного й мистець-
кого характеру і взагалі розрісся, особливо за останні
роки, до таких розмірів, що це ставить тепер перед у-
сіма нами, українцями на чужині і на ріжних землях, ви-
могу якнайенергійніше подбати про власну постійну до-
мівку для Музею. Треба, щоб було де розмістити хоч
найцінніщу частину зібраних великих скарбів і щоб бу-
ло де вести працю впорядчикам і науковим дослідникам.

Тепер Музей увесь тулиться в найманому помеш-
канні, у трьох невеличких кімнатах, використаних до-
краю, від підлоги аж до стелі. А ще сила матеріялів ли-
шається просто нерозпакована у двох складах, також
уже повних. Тимчасом Музей раз-у-раз дістає з ріжних
країв усе нові та нові, часто дуже великої вартости рі-
чі, як ось хочби за останній час майно всіх таборів у-
країнських полонених в Австрії та Німеччині з часів
світової війни.

Ліквідація більших культурних установ на еміґра-
ції позбавила Музей підмог, що йшли від тих установ.
Свідомість відповідальности за долю зібраних багацтв
Музею, особливо у звязку з теперішньою загальною
скрутою, що найбільше загрожує еміґрації, вимагає від
усіх нас спільними зусиллями невідкладно подбати про
власну хату для Музею. Бож зібрані скарби — це скар-
би України, її історії, її слави, це майно нації і легкова-
жити його, лишаючи й далі так без забезпеченого при-
тулку на чужині, не можна.

Українська еміґрація, що зібрала й удержує цей
Музей своїми силами без віякої чужої допомоги, вже
занадто виснажена й не має можливости задовольнити
невідкладні потреби Музею. Управа Музею звертає за-
гальну увагу громадянства на велику відповідальність
нас усіх перед Рідним Краєм за долю цього національ-
ного майна на чужині і закликає всіх українців поста-
вити гуртом у Празі для Музею **Український Дім,** що
міг би стати осередком українського культурного жит-
тя за кордоном, як постійний притулок не тільки для
нашого Музею, а й для ріжних українських культурних
установ та організацій у Празі, що без свого кутка або
зовсім не можуть вести тепер своєї праці, або ведуть її
з тяжкою бідою в дуже обмеженому розмірі.

На стіні Музею висить пошматований в боях укра-
їнський військовий прапор. „Душу й тіло ми положим
за нашу свободу і покажем, що...“ перед памяттю тих,
які вже віддали Україні найбільшу жертву — життя
своє, наша жертва напевно не буде така тяжка!...

Музей збереже Україні імена всіх жертводавців,
як дорогоцінну памятку нашої національної едности в
скрутну хвилину на чужині. Імена жертводавців, що да-
дуть нараз або частинами протягом року суму рівну 25
амер. дол., будуть записані в окрему Золоту Книгу До-
бродіїв Музею.

Звертаємось із горячим закликом до всіх україн-
ців на рідній землі і на чужині, закликаємо й усю нашу
молодь, всі українські установи, організації, школи, цер-
кви, підприємства, редакції часописів, кооперативи скла-
сти свою жертву на Український Дім у Празі, організу-
вати ширші збірки жертв по всіх місцях та осередках
їх впливу. Нехай кожний дасть свою цеглину! Нехай
жертвами всіх Український Дім у Празі повстане якнай-
скорше, як здобуток одностайного пориву всіх нас, —
всього, що є тепер живе і свідоме в українстві.

Відкриття Українського Дому у Празі буде вели-
ким, загально-національним святом, буде тріюмфом у-
країнської національної праці, нашої національної єдно-
сти, свідомости, жертвенности, буде великим здобутком
українства взагалі, зокрема в очах чужинців — наших
приятелів та одночасно буде великим ударом для наших
ворогів, що все хочуть бачити нас розєднаними та без-
силими.

УПРАВА МУЗЕЮ:

Голова акад. проф. д-р **І. Горбачевський** в. р.,
заступник голови проф. д-р **В. Сімович** в. р.,
секретар проф. **С. Сірополко** в. р.; скарбник
Є. Вировий в. р.; члени Управи: **К. Антонови-
чева** в. р.; полк. **Д. Антончук** в. р.; проф. **Д.
Дорошенко** в. р.; ген. **М. Омелянович-Павлен-
ко старший** в. р.; проф. **А. Яковлів** в. р.

Гроші надсилати на адресу директора Музею
проф. Д. Антоновича:

Prof. D. Antonovyč, Praha—Nusle, 245. Czechoslo-
vakia.

В Чехословаччині гроші краще посилати просто на
поштове конто Музею у Празі:

Praha 80940 Museum o. b. Ukrajiny.

—o—

СПОРТ.

МЕТА — ДНІПРО.

Ще одні змагання за мистецтво цих дружин відбу-
дуться в неділю 8. ц. м. в год. 11. рано на площі Сокола-
Батька. Для Мети вислід змагань має велике значіння
тим, що рішає про друге місце і евентуальний вхід до
фіналу краєвих мистецтв. Тому Мета виступить до зма-
гань у повному складі і старатиметься тим разом „пере-
конуючо“ побідити. Вступ за добр. датками.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

**І. П. Горишівський: ПІД ПРАПОРИ ХМЕЛЬНИЦЬ-
КОГО.** Історичне оповідання. Передмова Мих. Голубця.
Львів, 1933. Стор. 128. Форм. 8°.

Володимир Барагура: МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ
(літературна сильветка). Львів, 1933. Стор. 64. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, ілюстрований
журнал історії та побуту. V. річник. Львів, жовтень 1933.
Ч. 10. Зміст: Стара война; З кровавих днів; В обіймах
тифозної горячки; Рік у Холодному Ярі; Як звільнені
старшина у Денікінців; Пів року під більшовиками; Но-
вий наступ чорних Запоріжців на с. Баграшні; Історія
8-ої Галицької бригади; У отамана Тараса Степанюка;
Козаки по статуту генуезських кольоній; Бібліографія.

ДЗВІНОЧОК, часопис для укр. дітей, ч. 24. Жовтень.

—o—

Листування Редакції.

Спілка студентів українців у Берліні: Попередньо-
го Вашого комунікату ми, на жаль, не одержали.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
Четвер, 5. X. год. 7.30 веч. „III. пов. кімната ч. 17“.
Пятниця, 6. X. год. 7.30 веч. „III. поверх, кімната ч. 17“.

Театр Ріжнородностей.
Четвер, 5. X. год. 7.30 веч. „Готівка“.
Пятниця, 6. X. год. 7.30 веч. „Готівка“.

Кіна.

АДРІЯ: „В гураганному вогні“ (Том Мікс).
АПОЛЬО: „Історія гріху“ (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: Фільма Совкіно: „Турбіна 50.000 ГП“.
КАСІНО: „Серце велитня“ (Волес Беррі).
КОПЕРНИК: „Пісня над піснями“ (Марлена Дітріх).
КОЛІСЕЙ: „Володар пустині“, ревія „Хто раз віддає нас...“
МАРУСЕНЬКА: „Пісня над піснями“ (Марлена Дітріх).
МІРАЖ: „Золотий молох“, „Коли хочеш віддати серце“ (Ліліян Гарвей).
МУЗА: „Мата Гарі“ (Грета Гарбо, Рамон Новарро).
ПАЛЯС: „Дочка полку“ (Анні Ондра).
ПАН: „Манджурія горить“ і ревія.
ПАСАЖ: „Боротьба за діяманти“, „Пекольне перегони“.
СТИЛЕВЕ: „Веселий любко“ та ревія.
ХИМЕРА: „Дика дівчина“.
УТІХА: „Пожадана“, ревія „Прийдіть до нас до кіна“.

Закордонне радіо.

Четвер, 5. жовтня 1933.

Кенігсберг (217,1) 20.10 „Рієнці“ оп. Вагнера; **Мор. Острава** (263,8) 17.50 Пісні, 19.10 „Князь Ігор“ оп. Бородіна; **Міляно** (331,8) 13.45 Музика, 20.30 „Гуліємо Реткліф“ оп. Масканія; **Льондон** (356) 19.55 „Сніжинка“ оп. Рімського-Корсакова; **Рим** (441,2) 17.15, 22.30 Концерт; **Прага** (488,6) 19.20 Музика; **Відень** (517,2) 19.25 „Жидівка“ оп. Галеві; **Будапешт** (550,5) 13.30 Циг. орхестра; **Харків** (937,5) 9.00 Українські нар. пісні, 13.30 Рос. музика, 15.00 Увертюри й арії, 16.20, 17.40 Концерт для дітей, 18.30 Молода більшовицька література, 19.30 Концерт із Березілю.

Пятниця, 6. жовтня 1933.

Братислава (279,3) 18.20 Французька форт. музика; **Міляно** (331,4) 20.30 Концерт; **Ляйпціг** (389,6) 20.00 Весела авдиція; **Білгород** (429,7) 21.30 Спів; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт; **Беромінстер** (459,4) 19.20 Нар. швайц. пісні; **Відень** (517,2) 11.30, 12.00 19.00 Концерт, 17.15 Трубна орхестра; **Будапешт** (550,5) 21.15 Циг. орхестра; **Харків** (937,5) 8.00 Трубна орхестра, 10.00 Музика для дітей, 13.50 Боєва пісня в музиці, 15.00 Тріо, 16.20 Звуковики, 18.00 Класична драма, 19.00 Квартет, 20.00 Мельорецитації, 21.30 Німецька музика; **Москва** (424,3) 9.00 „Ріголето“ оп. Вердія, 17.25 „Демон“ оп. Рубінштайна.

—o—

Львівське радіо.

Четвер, 5. жовтня 1933.

7.00—7.55 Раншішня авдиція; 12.05, 12.35, 16.55, 19.05, 23.05 Грамофон; 15.30 Господарський комунікат; 15.40 Камеральний концерт; 16.40 Жіночий відділ; 16.55 Грамофон, Збіжева біржа; 18.00 Музей в Стокгольмі; 18.20 Розбитий дзвін; 19.25 Відчит; 20.00 Легка музика; 21.00 Поштова скринька; 21.15 Легка музика; 22.00 Спортові вістки; 22.10 Танкова музика.

Пятниця, 6. жовтня 1933.

7.00—7.55 Раніішня авдиція; 12.05, 12.35, 23.05 Грамофон; 15.55 Музика, спів; 16.55 Віольончеля, спів; 18.00 Відчит у німецькій мові „Побіда під Віднем“; 18.20 Легка музика, спів; 19.25 Фейлетон; 20.00 Муз. балачка; 20.15 Симфон. концерт; 22.40 Спортові вістки; 22.50 Танкова музика.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у приватних оборотах 5.65 до 5.61 зол.

Золото: долари 9.06—9.08; франки фр. 36.40—36.70; дукати 83.40—83.75; корони 38.00—38.20; рублі 47.00—47.50.

Срібло без змін.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.58, 124.89, 124.27; Данціг 173.52, 174.95, 174.09; Голяндія 360.15, 361.05, 359.25; Льондон 27.32—27.30, 27.45, 27.15; Париж 34.95, 35.04, 34.86; Прага 26.50, 26.56, 26.44; Швайцарія 173.05, 173.48 172.62; Берлін 212.75—212.65.

Акції.

Банк Польський 78 і пів — 75 і одна четверта.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

		Ціни з. Підволочиська	льоко Львів
Пшениця дв.		18.25—18.75	19.75—20.25
Пшениця збір.		17.25—17.75	18.75—19.25

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 4. X.: масло пріма дес. і експ. 2.90 зол., молоко 19 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90 до 4.— зол. за копу. Тенденція на масло звишкова, на решту сильна.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.